

Exploring Parents' Attitudes Toward Children's Rights in a Social-Cultural Context

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date	Published Date
Research Article	03.23.2022	03.29.2023	05.04.2023

Enver Durualp ¹

Bartın University

Lügen Ceren Güneş ²

Ankara University

Ender Durualp ³

Ankara University

Abstract

The present causal-comparative study explored parents' attitudes toward children's rights by some predefined variables. The sample consisted of conveniently selected 477 parents living in seven different regions of Türkiye, and the data were collected online using a demographic information form and the Parental Attitude Scale for Children's Rights. The findings revealed that parents' attitudes toward children's rights did not significantly differ by gender, age, socioeconomic status, family type, and the other parent's educational attainment ($p > 0.05$). Yet, the participants with knowledge of the Convention on the Rights of the Child and with a spouse with higher education demonstrated higher attitudes toward children's rights ($p < 0.05$). Overall, it may be recommended that family socialization should be built on democratic values and skills, that relevant experts should carry out activities to contribute to knowledge and awareness about children's rights, and that children should be informed about their rights by age and developmental characteristics.

Keywords: Care and protection, children's rights, Convention on the Rights of the Child, state assurance, parent, self-determination.

Citation: Durualp, E., Güneş, L. C., & Durualp, E. (2023). Exploring parents' attitudes toward children's rights in a social-cultural context. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 56(2), 547-584. <https://doi.org/10.30964/auebfd.1092392>

¹Assist. Prof. Dr., Faculty of Education, Department of Educational Sciences, E-mail: enverduralp@hotmail.com / eduralp@bartin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9979-5506>

²Corresponding Author: Res. Assist., Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, PhD Student, Institute of Health Sciences, Department of Child Development, E-mail: lugencerenkiyan@gmail.com / lckiyani@ankara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1923-4491>

³Prof. Dr., Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, E-mail: endora2212@hotmail.com / duralp@ankara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6645-6815>

Among the fundamental concepts of sociology that are considered the key sociological basis of social behavior patterns and habits as well as daily life (Doğan, 2016), social structure refers to an analytical means designed to explain modern society to help understand how people behave in social life (Marshall, 2021). In that case, if a particular social structure is observed and explored well, then it becomes easier to perceive and learn the pertaining cultural structure (Doğan, 2016) because “social structure reveals itself in the relations living in a particular social unity.” To put it another way, “what is embodied in interpersonal relations is exactly in the social reality” (Sayın, 1993, p. 15). In this sense, “children with practices of constructing and interpreting social reality” (Güçlü, 2016, p. 8) constitute a noteworthy social category within the social structure.

Indeed, children’s being overlooked in sociological research may be the primary consequence of the dominant paradigm of the 19th century and the complex interaction of two big historical events - the French and Industrial Revolutions - leading to social, economic, cultural, and political transformations. Unfortunately, children could not find a space in the center of sociology due to the efforts of sociology only directed to yield solutions for the problems of modern societies. Eventually, when the said dominant paradigm began to give way to the approaches emerging in the first quarter of the 20th century and suggesting that individuals are the key actors establishing social reality, children began to appear in sociology on the basis of the “dichotomy” of modern sociology that establishes an opposition between them and adults (Gürdal, 2013).

Childhood, an unchanging and inevitable ring of the human life cycle, is a socially constructed concept, primarily through images, designs, and codes in different societies and historical stages (Onur, 2007; Postman, 1995; Tan, 1989). While a society’s understanding of childhood is forged within its history and culture (Onur, 1994), it also is built on a social structure driven by social behavior patterns and changing by region, social environment, religion, personal views, and different social structures and historical periods. Moreover, it can be proposed that childhood is accepted as a particular period apart from adulthood (Doğan, 2000; Erdoğan & Vakıf, 2020).

The social construction of the understanding of childhood, designated by diverse geographical and social realities in traditional eastern and western societies, has become the universal discourse of modern societies upon a common destiny mandated by industrialization (Doğan, 2004), leading to the emergence of the idea of children’s rights to allow children to develop physically, mentally, emotionally, and socially (Kepenekçi, 2008). Therefore, the long way pounded on “child, childhood understanding, and the idea of children’s rights” can be considered to be driven mainly by historical and sociological developments.

Undoubtedly, it is of great importance to offer opportunities to children to lead a quality life. In this sense, priority may need to be attached to evaluating and settling the issues of children. The idea of protecting children, a soft product of the Industrial

Revolution, revived the very first social policy measures for them, and, finally, the United Nations General Assembly (UNGA) approved the Convention on the Rights of the Child in the last quarter of the 20th century. Türkiye also ratified the convention in 1994. State parties guarantee to shape their policies toward children upon the terms of the convention. In addition to protecting children's right to life and recognizing their right to health and education, the convention has also brought privileges to children to allow them to develop themselves in all domains of social life (Karakaş & Çevik, 2016).

On the other hand, since children are recognized as "subjects of rights" by the convention (UNICEF, 1998), the basic principles and standards of the convention seem critical, particularly for children who are in poverty, deprived of fundamental needs of nutrition, health, and education, and exploited by employment or subjected to sexual exploitation (UNICEF, 2004). The said principles and standards mainly address parent-child relations, parental responsibilities, children's rights against their parents, and the state's responsibilities toward these rights. In addition, to ensure the quality of education, relevant responsibilities are allocated to education systems both for teaching the said rights and for providing the conditions that will enable individuals to attain the competence to be able to use their rights (Allan & I'Anson, 2004).

In the previous research in the relevant national and international literature, we discovered that parents with an undergraduate degree at an upper socioeconomic status (SES) often have positive attitudes toward children's right to play (Çelen, 2004) that parents adopt varying attitudes toward children's rights by child's age (Day et al., 2006; Wolfe, 1998), that parents' attitudes toward children's rights highly differ (Day et al., 2006; Morine, 2000; Peterson-Badali et al., 2004; Sutton, 2003). The findings of the mentioned studies imply that sociocultural differences may have a differentiating effect on parents' attitudes toward children's rights. In this regard, it seems essential to explore the factors assumed to lead to differences in parents' attitudes toward children's rights. In addition, it appears necessary to detect the needs of children, implement need-specific activities, and design assessment tools after the implementation of the said activities to raise children that are aware of their rights and can use them when needed (Beeckman, 2004; Morrow, 1999). Overall, the present study aimed to investigate parents' attitudes toward children's rights by gender, age, educational attainment, perceived SES, family type, and knowledge of the content of the United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC). The findings are thought to guide parents, educators, experts, and future research.

Methods

The present study deployed a causal-comparative design. Causal-comparative research often aims to reveal any changes between two or more variables and, if so, how inter-variable changes occur (Karasar, 2019).

Population and Sample

The population of the research consisted of parents with a child aged 6-14 years. Since not having elaborate data on the population, we performed power analysis to ensure maximum sample size. Accordingly, the minimum sample size was calculated to be 388 based on the assumptions of the population ratio to be 0.50 and the population ratio-sampling ratio difference to be at most 0.07 (0.50-0.43). Thus, the sample was composed of 477 conveniently selected parents living in seven different regions of Türkiye.

Of the participants, 75.3% were mothers, 55.6% were aged 31-40 years, 79.5% had higher education, 73.4% were employed, 92.9% had a nuclear family, 65.2% had a family consisting of four to six members, 53.5% had two children, and 72.1% perceived their SES as medium. About half of the other parents (46.3%) were aged 31-40 years, 71.3% had higher education, and 86.8% were employed.

Data Collection Tools

We collected the data using a demographic information form and the Parental Attitude Scale for Children's Rights (PAS-CR) developed by Yurtsever-Kılıçgün and Oktay (2011).

The demographic information form covers questions about parents' age and educational attainment, employment status, SES, family type, number of members and children in the family, and their views on children's rights.

Yurtsever-Kılıçgün and Oktay (2011) developed the 63-item PAS-CR. The responses to the scale items are rated on a 5-point Likert-type scale ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). The items are clustered under three subscales with high internal reliability: care and protection ($\alpha = 0.95$), state assurance and support ($\alpha = 0.98$), and self-determination ($\alpha = 0.98$). The subscales explain 17.36%, 26.11%, and 24.5% of the variance, respectively. Higher scores indicate that the attitude toward the construct measured by the relevant subscale is high (Yurtsever-Kılıçgün & Oktay, 2011).

In this study, we replicated the reliability analyses of the PAS-CR subscales. Accordingly, we calculated the internal consistency coefficient to be 0.824 for the care and protection subscale, 0.710 for the state assurance and support subscale, and 0.882 for the self-determination subscale. These findings implied that the measurements with the said subscales would be reliable (Büyüköztürk et al., 2019; Karasar, 2019).

Procedure

Via Google Forms, the data were then collected online between July 28 and November 4, 2021 using a questionnaire booklet covering a front page, explaining the purpose of the study and seeking informed consent, and the data collection tools. Administering the questionnaire booklet took about 10-15 minutes.

Data Analysis

We resorted to the skewness-kurtosis values and Kolmogorov-Smirnov (KS) test to explore the normality of distribution. Accordingly, the skewness and kurtosis values of the data exceeded the reference value of ± 2 (George & Mallery, 2010). Moreover, the data on the care and protection subscale (KS = 0.116, $p = 0.000$), state assurance and support subscale (KS = 0.140, $p = 0.000$), and self-determination subscale (KS) = 0.067, $p = 0.000$) yielded significant KS statistics (Karasar, 2019). Therefore, we analyzed the data using nonparametric tests. Pairwise comparisons were performed using the Mann-Whitney U test, while we utilized the Kruskal-Wallis H test for multiple comparisons. All statistical analyses were performed on SPSS, and a p -value < 0.05 was accepted as statistically significant.

Findings

In this section, we present the findings on the PAS-CR by the participants' demographic characteristics. The participants' scores on the PAS-CR subscales are summarized in Table 1.

Table 1

Participants' scores on the PAS-CR

Subscales	$\bar{x} \pm SD$	Min.	Max.
Care and protection	71.91 \pm 2.93	56	75
State assurance and support	108.42 \pm 7.61	75	115
Self-determination	110.61 \pm 7.08	84	125

As in the table above, the participants obtained a mean score of 71.91 \pm 2.93 on the care and protection subscale, 108.42 \pm 7.61 on the state assurance and support subscale, and 110.61 \pm 7.08 on the self-determination subscale. The results of the comparison of the participants' attitudes toward children's rights by parent's gender (mother or father) are demonstrated in Table 2.

Table 2

Participants' attitudes toward children's rights by parent's gender

Subscales	Parent	n	Mean Rank	Sum of Ranks	U	p
Care and protection	Female	359	242.84	87180.00	19802.000	0.283
	Male	118	227.31	26823.00		
State assurance and support	Female	359	239.30	85908.00	21074.000	0.934
	Male	118	238.09	28095.00		
Self-determination	Female	359	245.74	88220.50	18761.500	0.062
	Male	118	218.50	25782.50		

The findings revealed no significant differences between the participants' scores on the PAS-CR subscales by parent's gender ($U = 19802, p > 0.05$; $U = 21074, p > 0.05$; $U = 18761.5, p > 0.05$, respectively). Table 3 shows the participants' attitudes toward children's rights by age.

Table 3*Participants' attitudes toward children's rights by age*

Subscales	Age	n	Mean Rank	df	χ^2	p
Care and protection	20-30 years	28	243.00	3	0.119	0.99
	31-40 years	265	237.43			
	41-50 years	162	241.32			
	51 years and older	22	235.75			
State assurance and support	20-30 years	28	233.86	3	2.521	0.471
	31-40 years	265	230.94			
	41-50 years	162	250.38			
	51 years and older	22	258.86			
Self-determination	20-30 years	28	219.14	3	1.159	0.763
	31-40 years	265	244.09			
	41-50 years	162	234.00			
	51 years and older	22	239.77			

The findings also revealed that there were no significant differences between the participants' scores on the PAS-CR subscales and their age ($\chi^2_{(3, 477)} = 0.119, p > 0.05$; $\chi^2_{(3, 477)} = 2.521, p > 0.05$; $\chi^2_{(3, 477)} = 1.159, p > 0.05$, respectively). Table 4 shows the results of the participants' attitudes toward children's rights by educational attainment.

Table 4*Participants' attitudes toward children's rights by educational attainment*

Subscales	Educational attainment	n	Mean Rank	Sum of Ranks	U	p
Care and protection	High school and lower	98	257.71	25256.00	16737.000	0.128
	Higher education	379	234.16	88747.00		
State assurance and support	High school and lower	98	226.05	22152.50	17301.500	0.295
	Higher education	379	242.35	91850.50		
Self-determination	High school and lower	98	240.01	23521.00	18472.000	0.935
	Higher education	379	238.74	90482.00		

We found that the participants' scores on the PAS-CR subscales did not significantly differ by their educational attainment ($U = 16737, p > 0.05$; $U = 17301.5,$

$p > 0.05$; $U = 18472$, $p > 0.05$, respectively). The results of the participants' attitudes toward children's rights by the other parent's age are presented in Table 5.

Table 5

Participants' attitudes toward children's rights by the other parent's age

Subscales	Other parent's age	n	Mean Rank	df	χ^2	p
Care and protection	20-30 years	18	259.69	3	1.656	0.647
	31-40 years	221	233.06			
	41-50 years	203	240.05			
	51 years and older	35	259.76			
State assurance and support	20-30 years	18	244.08	3	2.118	0.548
	31-40 years	221	229.18			
	41-50 years	203	247.50			
	51 years and older	35	249.11			
Self-determination	20-30 years	18	256.56	3	3.217	0.348
	31-40 years	221	230.62			
	41-50 years	203	240.67			
	51 years and older	35	273.17			

Similar to the findings above, we could not conclude a significant difference in the participants' scores on the PAS-CR subscales by the other parent's age ($\chi^2_{(3, 477)} = 1.656$, $p > 0.05$; $\chi^2_{(3, 477)} = 2.118$, $p > 0.05$; $\chi^2_{(3, 477)} = 3.217$, $p > 0.05$, respectively). Table 6 demonstrates the participants' attitudes toward children's rights by the other parent's educational attainment.

Table 6

Participants' attitudes toward children's rights by the other parent's educational attainment

Subscales	Other parent's educational attainment	n	Mean Rank	Sum of Ranks	U	p
Care and protection	High school and lower	137	243.36	33340.00	22693.000	0.658
	Higher education	340	237.24	80663.00		
State assurance and support	High school and lower	137	239.19	32769.00	23264.000	0.985
	Higher education	340	238.92	81234.00		
Self-determination	High school and lower	137	219.43	30061.50	20608.500	0.049
	Higher education	340	246.89	83941.50		

As summarized in the table above, we could not find a significant difference between the participants' scores on the care and protection subscale and the state assurance and support subscale by the other parent's educational attainment ($U = 22693$, $p > 0.05$; $U = 23264$, $p > 0.05$, respectively). However, it was vice versa on the self-determination subscale ($U = 20608.5$, $p < 0.059$). Accordingly, the participating parents whose spouses had a higher education degree had more positive attitudes toward children's rights. The participants' attitudes toward children's rights by perceived SES are presented in Table 7.

Table 7

Participants' attitudes toward children's rights by perceived SES

Subscales	Perceived SES	n	Mean Rank	df	χ^2	p
Care and protection	Low	21	242.19	2	1.442	0.486
	Medium	344	243.21			
	High	112	225.46			
State assurance and support	Low	21	257.31	2	0.704	0.703
	Medium	344	240.21			
	High	112	231.84			
Self-determination	Low	21	227.21	2	1.283	0.526
	Medium	344	235.65			
	High	112	251.51			

According to the findings, the participants' scores on the PAS-CR subscales did not significantly differ by their perceived SES ($\chi^2_{(2, 477)} = 1.442, p > 0.05$; $\chi^2_{(2, 477)} = 0.704, p > 0.05$; $\chi^2_{(2, 477)} = 1.283, p > 0.05$, respectively). Table 8 summarizes the participants' attitudes toward children's rights by family type.

Table 8

Participants' attitudes toward children's rights by family type

Subscales	Family type	n	Mean Rank	df	χ^2	p
Care and protection	Nuclear family	443	238.34	2	2.542	0.281
	Extended family	14	290.89			
	Broken family	20	217.30			
State assurance and support	Nuclear family	443	237.02	2	1.387	0.500
	Extended family	14	255.75			
	Broken family	20	271.05			
Self-determination	Nuclear family	443	237.40	2	0.989	0.610
	Extended family	14	270.86			
	Broken family	20	252.08			

We could not find a significant difference between the participants' scores on the PAS-CR subscales by their perceived SES ($\chi^2_{(2, 477)} = 2.542, p > 0.05$; $\chi^2_{(2, 477)} = 1.387, p > 0.05$; $\chi^2_{(2, 477)} = 0.989, p > 0.05$, respectively). Table 9 displays the participants' attitudes toward children's rights by knowledge of the content of the UNCRC.

Table 9

Participants' attitudes toward children's rights by knowledge of the content of the UNCRC

Subscales	Knowledge of the UNCRC	n	Mean Rank	Sum of Ranks	U	p
Care and protection	Yes	265	247.57	65605.00	25820.000	0.125
	No	212	228.29	48398.00		
State assurance and support	Yes	265	257.62	68269.00	23156.000	0.001
	No	212	215.73	45734.00		
Self-determination	Yes	265	256.66	68015.50	23409.500	0.002
	No	212	216.92	45987.50		

Finally, we concluded that the participants' scores on the state assurance and support subscale ($U = 32156.000, p < 0.05$) and the self-determination subscale ($U = 23409.500, p < 0.05$) significantly differed by knowledge of the content of the UNCRC. Accordingly, the participants with prior knowledge of the UNCRC had

significantly higher scores on the mentioned subscales than those without. However, their scores on the care and support subscale did not significantly differ by the said variable ($U = 25820.000, p > 0.05$).

Discussion and Conclusion

How a society defines children and childhood and its attitudes and perceptions toward children's rights are highly linked with its sociocultural structure. Undoubtedly, one adopts a parenting style according to the teachings and borders of their personality, intelligence, family traditions, and cultural background (Redlener, 1979). In this sense, examining parents' attitudes towards children's rights in this research, emphasizing the social aspect of parenting, may mean shedding light on the sociocultural structure of our society. In addition, social policies that are argued to rely on the criterion of conformity with the nature of children often reflect the social images pertinent to that structure (Tan, 1989).

Our findings revealed no significant difference between the participants' attitudes toward children's rights by parent's gender (i.e., being mother or father; Table 2). The literature also hosts findings overlapping with ours (Akgül, 2015; Bulut, 2020). Although the parents evidently had superficial knowledge of and inadequate capacity to implement children's rights (Dinç, 2015; Gür, 2019; Kent-Kükürtçü, 2011; Washington, 2010), this finding may be more related to the changing role of fatherhood in the process of social change. In fact, mothers' attitudes toward children's rights are known to be higher than fathers (Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Kesayak, 2018; Kızılırmak & Alkan-Ersoy, 2015), but our finding may imply that fathers, like mothers, adapt to the requirements of democratic life in the context of children's rights (Yurtsever-Kılıçgün, 2015). It is also known that parents give an ear to their children's opinions on issues concerning the whole family (Gezer-Şen, 2011).

The "child-centered" family, emerging due to the changes within parenting, is not only unsatisfied with showing interest and affection to child members but also is responsible for maximizing their abilities. On the other hand, while child-raising takes much longer today, children can have a lot of demands from their families. Thus, parents undertake burdens much more than in the past (Kasapoğlu, 2018). In this direction, modern societies seem to have increased societal expectations from parents for their children. In addition to these social expectations, the differentiations in the sociocultural structure with constant and rapid changes have also altered parenting roles (Tezel-Şahin, 2007); particularly modern middle-class parents have become more sensitive to their children's interests and abilities (Aslan & Cansever, 2007). The active participation of the father, an authority figure in the past, in child-raising (Balin, 2021) can be decisive in settling democratic values, attitudes, and perceptions within the family and also prepares a democratic environment where the child can internalize the values of equality and justice (Belli et al., 2021; Kuzucu, 2011). Therefore, one may assert a sociocultural change toward seeing children as individuals with their rights and freedoms in family relations, recognizing that they have the same rights as adults in society (Lansdown, 2005), and acknowledging they

are no longer passive members and consumers of the adult society but productive members of both child and adult societies and cultures (Onur, 2007). Besides, some recent studies have highlighted high parental awareness about the necessity and importance of children's rights (Kurtdede-Fidan & Özaydın, 2019). Thus, the finding mentioned above may imply that the understanding of childhood that positions the child as a passive entity in the traditional social structure is about to be replaced by the understanding that sees the child as an active subject of social life (Tunca, 2020).

We also concluded that the participating parents' attitudes toward children's rights did not differ by their own age (Table 3) and the other parent's age (Table 5), overlapping with the results of previous research (Arslan, 2019; Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Ayyıldız, 2005; Bulut, 2020; Grigorenko & Sternberg, 2000; Kesayak, 2018; Yurtsever, 2009). On the other hand, the literature also hosts findings showing that parents aged 41-50 years had significantly higher care and protection attitudes (Taşkın, 2019) and that mothers' attitudes toward children's rights increase with age (Kızıllırmak & Alkan-Ersoy, 2015). It should be noted that almost all (95%) participants in this study were younger than 51 years, and it was previously concluded that the emotional and psychological value of the child increases among younger parents (Çelik & Çat, 2018). Therefore, our finding deserves attention in terms of revealing the value attributed to children in the context of their rights.

Although there was no significant difference between the parents' attitudes toward children's rights by their educational attainment (Table 4), we concluded that their scores on the PAS-CR self-determination subscale significantly differ by the other parent's educational attainment (Table 6). The literature hosts some studies reporting that parental educational attainment has a significant impact on their attitudes toward children's rights (Arslan, 2019; Flerin, 2000; Taşkın, 2019); the higher education parents have, the more democratic child-raising attitudes they adopt (Haktanır et al., 1999; Gezer-Şen, 2011). Tatlı et al. (2012) documented that mothers with high school and higher education appear would be more democratic in child-raising. In this study, 79.5% of the participants and 71.3% of their spouses had higher education. In this case, highly educated parents might recognize their children as individuals with own rights, depending on their democratic parental attitudes. On the other hand, while parents tend to focus more on decisions to affect the child individually, they may remain reluctant to support their participation in decisions to affect others' lives (Kosher, 2018). It may be reasonable to propose that the participating parents' attitudes toward children's rights were positive since the scale items are all related to children. Moreover, it is well-known that employed, highly educated, and well-gaining parents adopt positive attitudes toward children's rights (Deb & Mathews, 2012). In developed societies, parental authority over the child is only aimed at ensuring their rights to protection, health, morality, and education (Youf, 2019), implying that parental authority in civilized communities is all in favor of children.

Some recent Türkiye-based studies concluded that families see children as valuable beings and a source of happiness (Gür, 2019; Pesen, 2015) and that they are perceived as innocent but not an economic burden within the family, different from adults (Çelik et al. Cat, 2018). Such perceptions, therefore, may lead parents to be more caring and compassionate toward their children (Newman, 2009) and contribute to meeting their needs in the context of children's rights.

We found no significant difference between the participants' attitudes toward children's rights by their perceived SES (Table 7), overlapping with some previous findings (Taşkın, 2019; Yeşilkayalı & Yıldız-Demirtaş, 2016; Kızılırmak & Alkan-Ersoy, 2015). SES is known to be a prominent factor directly affecting the child's development, protection, and quality of life (Magnuson & Votruba-Drzal, 2009), thus, influencing the perspectives of and the expectations from the child. However, when poverty spreads throughout society with insufficient per capita income and unequal national income distribution, children's access to many facilities originating primarily from their children's rights is restricted. Particularly children growing up in low-income families encounter more health and education-related issues. Hence, it can be argued that child poverty due to low household income may be a key barrier to children's rights.

Similar to some results in the literature (Aydoğdu & Dilekmen, 2016), our findings also revealed no significant difference between the participants' attitudes toward children's rights by family type (Table 8). Although the values of interdependence and solidarity rather than individualism, individual independence, and autonomy are more prevalent in communities characterized by traditional culture, Turkish families have been shifting to the nuclear family type in a western sense in parallel with the changes in the socioeconomic structure due to industrialization, urbanization, and modernization (İmamoğlu, 1993; Karataş, 2001). This change in family typology seems essential for children's rights since children may have a greater awareness of basic care rights if living in a family of four with two children (Flerin et al., 2000). It can also be argued that family typology affects social achievement and mobility. Accordingly, the mobility of individuals can be encouraged in the nuclear family since individualization is emphasized. Yet, we could not report a significant difference between the parents' attitudes toward children's rights by family type, which may be associated with democratizing society and family. In democratic societies, despite having a wide base, social mobility takes place mostly in a vertical direction. Moreover, democratic institutions provide all kinds of support and opportunities for the development and realization of a sense of achievement (Doğan, 2021). With regard to the family context, parents or other adult family members have the power to hinder, facilitate, or directly enforce the fulfillment of children's rights, which also implies that parents have the power to indirectly affect the capacity of children to defend their own rights. In particular, the support of the democratic family model for children's rights is greater than that of the patriarchal family model (Khoury-Kassabri & Ben-Arieh, 2009). Therefore, in a democratizing society, it is reasonable to explain parental actions to support their children's achievement with

their positive attitudes towards children's rights. It may also be related to the idea that parents can characterize their family according to changing social conditions since the mutual personal preferences of the couples may be a natural family democratizing instrument (Doğan, 2009).

In addition, familial control over children decreases as societies become industrialized due to modernization and have an unstable population (Baş, 2021). Then, children become more visible in society as individuals with specific rights and freedoms. It may also be more appropriate to explore parents' positive attitudes toward children's rights within the relationship between achievement and social mobility. Besides, a demand for a government with a democratic understanding and making the culture of democracy prevail in daily life should be a fundamental requirement of being a society with prosperity and wealth. It is evident that democratically developing societies have achieved significant developments in equality, human rights/freedoms, the rule of law, tolerance, and pluralism compared to the past (Özpolat, 2010). In this sense, positive attitudes toward children's rights among parents may imply an increasing social demand for democracy.

We discovered that the parents with knowledge of the content of the UNCRC had higher scores on the PAS-CR self-determination subscale and state assurance and support subscale than those without (Table 9). Undoubtedly, the adoption of the UNCRC in Türkiye has led to the establishment of various mechanisms to prevent violations thanks to relatively increased awareness of adults on children's rights, the dissemination of formal education and educational campaigns, the work of non-governmental organizations (NGOs), the introduction of state-led models and projects in favor of children. In addition, child-sensitive circles rallying together around civil thoughts on children's rights have become a robust initiative for reforms to settle children's problems (İnal, 2014). The fact that many international organizations, particularly UNICEF, adopt approaches focusing on the "well-being" of children in their actions may be one of the most prominent drivers of the said initiative (Karakaş & Çevik, 2016). Therefore, the participants' knowledge of the content of the UNCRC may be a fruitful consequence of such unique efforts.

Overall, family and children are the agents interacting with each other in society. All the judicial, administrative, intellectual, economic, artistic, and scientific changes in the social structure both affect the social structure and lead to permanent changes in the family structure and family-child relationships (Pembecioğlu, 2006). The internalization of democratic values for child-raising and the acceptance of the rights in the UNCRC as rights for children's natural, social, and emotional needs may be consequences of such changes. Thus, it can be recommended to consider democratic values and skills to be the center of family socialization, to identify and apply the competencies required by the democratic culture in family relations, to perform activities to contribute to the knowledge and awareness of the families regarding children's rights in the scope of school-family cooperation, and to inform children about their rights by age and developmental characteristics. Further studies may

consider exploring the attitudes of parents with a child aged 0-6 or 14-18 years toward children's rights by various variables or comparing such attitudes of parents with children in different age groups. Finally, the scholarly interest may be shifted to carry out quantitative, qualitative, or mixed-method research to trace the views and attitudes of both parents and children toward children's rights.

Toplumsal-Kültürel Bağlamda Ebeveynlerin Çocuk Haklarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Yayın Tarihi
Araştırma Makalesi	23.03.2022	29.03.2023	04.05.2023

Enver Durualp ¹

Bartın Üniversitesi

Lügen Ceren Güneş ²

Ankara Üniversitesi

Ender Durualp ³

Ankara Üniversitesi

Öz

Bu çalışmada, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın modeli nicel boyutta olup ilişkisel tarama modelindedir. Çalışmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen ve Türkiye'nin yedi farklı bölgesinde yaşayan 477 gönüllü ebeveyn alınmıştır. Veriler "Genel Bilgi Formu" ve "Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Çalışmanın yürütülebilmesi için etik kurul izni ve ebeveynlerin aydınlatılmış onamları alınmıştır. Çalışma verileri Google Form aracılığıyla online olarak toplanmıştır. Çalışma sonucunda ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının yaş, eşinin yaşı, öğrenim durumu, sosyoekonomik düzey ve aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0,05$). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin içeriği hakkında bilgisi ve eşi üniversite mezunu olan ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda çocuk ve aileleri ile çalışan profesyonellere öneriler verilmiştir. Özellikle ailedeki toplumsallaşma sürecinde demokratik değer ve becerilerin esas alınması, en başta aileler olmak üzere çocuk haklarına yönelik bilgi düzeyi ve farkındalığı arttırmaya yönelik uzman kişilerce etkinliklerin yürütülmesi, yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak çocuklara bu konularda eğitimler verilmesi önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Bakım ve koruma, çocuk hakları, çocuk Hakları Sözleşmesi, devlet güvencesi, ebeveyn, kendi kendine karar verme

¹Dr. Öğr. Üyesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, E-posta: enverduralp@hotmail.com / eduralp@bartin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9979-5506>

²Sorumlu Yazar: Arş. Gör., Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Doktora Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, E-posta: lugencerenkiyan@gmail.com / lckiyan@ankara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1923-4491>

³Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, E-posta: endora2212@hotmail.com / durualp@ankara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6645-6815>

Sosyolojinin temel kavramlarından olan ve gündelik yaşamın yanı sıra toplumsal davranış kalıpları ile alışkanlıkların asıl sosyolojik dayanağını oluşturan toplumsal yapı (Doğan, 2016), insanların toplumsal yaşamlarında nasıl davrandıklarını anlamamıza hizmet etmesi için modern toplumu açıklamak üzere tasarlanmış analitik (çözümlemeci) bir araç olarak tanımlanır (Marshall, 2021). O halde toplumsal yapının iyi gözlenmesi ve incelenmesi durumunda kültürel yapıyı algılamak ve öğrenmek kolaylaşır (Doğan, 2016). Çünkü “toplumsal yapı, kendini, belirli bir toplumsal birlik içinde yaşayan insanların toplumsal ilişkilerinde ortaya koyar.” Yani, “insanlar arası ilişkilerde vücut bulan, toplumsal gerçeğin içindedir” (Sayın, 1993, p. 15). Bu bağlamda “toplumsal gerçekliği inşa etme ve yorumlama pratiklerine sahip çocuklar” (Güçlü, 2016, p. 8), toplumsal yapının kesitlerinden biri olarak bir toplumsal kategoriye oluştururlar.

Esasen sosyoloji araştırmalarında çocukların uzun süre gereken ilgiden yoksun bırakılmaları, 19. yüzyılın hakim paradigmasının yanı sıra Fransız ve Sanayi Devrimleri gibi sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi değişimlere neden olan iki tarihi olayın karmaşık etkileşiminin bir sonucudur. Sosyolojinin modern toplumların yaşadığı sorunlara yönelik çözüm üretme çabası nedeniyle çocuklar sosyolojinin merkezinde kendilerine yer bulamamışlardır. Nihayet 19. yüzyılın hakim paradigması, 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren yerini bireylerin sosyal gerçekliği kuran aktörler olduklarını öneren yaklaşımlara bırakmaya başladığında, çocuklar, 19. yüzyıl sosyolojisi bağlamında yetişkinler ile aralarında karşıtlık ilkesi kurularak modern sosyolojinin “dikotomileri” (ikililik) temelinde sosyolojide görünür olmaya başlamışlardır (Gürdal, 2013).

İnsan yaşamının değişmez ve doğal halkalarından biri olan çocukluk, değişik toplumlarda ve tarih evrelerinde çoğu zaman imgeler, tasarımlar ve kodlar aracılığıyla toplumsal olarak kurgulanmış bir kavramdır (Onur, 2007; Postman, 1995; Tan, 1989). Çünkü bir toplumun çocukluk anlayışı o toplumun tarihi ile kültürel süreci içinde gelişirken (Onur, 1994) toplumsal davranış kalıplarına göre belirlenen, yaşanılan bölgeye ve toplumsal çevreye, dini veya kişisel görüşlere, değişik sosyal yapılara ve tarihi dönemlere göre değişen sosyal yapı içinde kurgulanarak yetişkinden ayrı ve özel bir dönem olarak kabul edilen sosyo-kültürel bir kavram olarak yapılandırılmıştır (Doğan, 2000; Erdoğan ve Vakıf, 2020).

Nihayet geleneksel doğu ve geleneksel batı toplumlarının farklı coğrafya ve toplumsal gerçeklikle belirlediği çocukluk anlayışının toplumsal olarak inşa edilme süreci, sanayileşme ekseninde ortak bir kaderden güç alarak modern toplumların evrensel söylemini oluşturmuş (Doğan, 2004), çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal olarak gelişebilmesine olanak tanıyan çocuk hakları düşüncesinin ortaya çıkışını sağlamıştır (Kepenekçi, 2008). O halde çocuk, çocukluk anlayışı ve çocuk hakları düşüncesi ile bu konuda kat edilen mesafe büyük ölçüde tarihi ve sosyolojik gelişmelerin sonucu olarak değerlendirilebilir.

Kuşkusuz toplumların temelini ve geleceğinin yapı taşları olan çocukların nitelikli yaşam sürmesi çok önemlidir. Çocukların karşılaştığı sorunların

değerlendirilmesi ve bu sorunlara yönelik çözümlerin sağlanması da yaşamsal öneme sahiptir. Sanayi Devrimi'nin bir ürünü olan çocukların korunma düşüncesi, onlara yönelik ilk sosyal politika önlemlerini ortaya çıkarmış ve sonunda 20. yüzyılın son çeyreğinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca (BMGK) Çocuk Hakları Sözleşmesi onaylanmıştır. Sözleşmeyi 1994 yılında Türkiye de onaylamıştır. Taraf devletler, çocuklara yönelik politikalarını bu sözleşme doğrultusunda şekillendirmiştir. Bu sözleşme çocukların yaşama hakkının korunmasına, sağlık ve eğitim haklarının tanınmasına ek olarak, çocuklara toplumsal yaşamın her alanında kendilerini geliştirmeleri için olanaklar tanınmasını amaçlayan haklar getirmiştir (Karakas ve Çevik, 2016).

Diğer yandan sözleşme ile dünya çocukları "hak özneleri" olarak kabul gördüğünden (UNICEF, 1998), özellikle yoksulluk çeken, beslenme, sağlık ve eğitim alanlarındaki temel gereksinimleri karşılanmayan ve çalıştırılarak sömürülen ya da cinsel sömürüye uğrayan çocuklar için Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin belirlediği temel ilke ve ölçünler (standartlar) oldukça önemlidir (UNICEF, 2004). Sözleşmenin belirlediği temel ilke ve ölçünler çerçevesinde; ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkiler, ebeveynlerin çocuklarına karşı sorumlulukları, çocukların ebeveynlerine karşı hakları ve devletin bu haklar karşısındaki sorumlulukları ele alınmaktadır. Ek olarak, çocukların eğitimlerindeki niteliğin sağlanması için eğitim sistemlerine hem bu hakların öğretilmesine ilişkin hem de bireylerin bu haklarını kullanabilecekleri yeterliğe ulaşmalarını sağlayacak koşulları meydana getirmeye yönelik sorumluluklar da verilmektedir (Allan ve I'Anson, 2004).

Ulusal ve uluslararası alanyazında yapılan çocuk haklarıyla ilgili ebeveynlerin tutumlarına yönelik araştırmalar incelendiğinde; üst sosyoekonomik düzeydeki üniversite mezunu ebeveynlerin çocukların oyun haklarına yönelik tutumlarının olumlu olduğu (Çelen, 2004); çocukların yaşlarına göre anne-babaların çocuk haklarına yönelik farklı tutumları benimsedikleri (Day ve diğ., 2006; Wolfe, 1998); ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının farklılık gösterdiği (Day ve diğ., 2006; Morine, 2000; Peterson-Badali ve diğ., 2004; Sutton, 2003) saptanmıştır. Sözü edilen araştırmaların sonuçları, sosyokültürel farklılıkların ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumları üzerinde farklılaştırıcı etkisi olabileceğini göstermektedir. Çünkü ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarında farklılığa neden olabileceği varsayılan parametrelerin incelenmesi önem kazanmaktadır. Ayrıca haklarının farkında olan ve onları gerektiğinde kullanabilen bir çocukluk oluşturabilmek için çocukların gereksinimlerinin belirlenmesine, gereksinimlerine yönelik etkinliklerin uygulanmasına ve uygulama sonucunda çocukların ulaştığı düzeyi gösterebilecek değerlendirmelere gereksinim duyulmaktadır (Beeckman, 2004; Morrow, 1999). Tüm bu bilgiler doğrultusunda araştırmada, ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda çocuk haklarına yönelik tutumların ebeveyne, ebeveynin ve eşinin yaşına, öğrenim durumuna, algılanan sosyoekonomik düzeye, aile tipine ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin içeriği hakkında bilgi sahibi olma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda

ortaya çıkacak olan bulguların; ebeveynler, eğitimciler, uzmanlar ve yapılacak olan çalışmalar açarlarından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği araştırma nicel boyutta, betimsel türde, tarama yöntemlerinden ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel araştırma yöntemi iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araştırma yöntemi olup bu yöntemde değişimin olup olmadığı, eğer olmuşsa bunun nasıl olduğu belirlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2019).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

6-14 yaş arasında çocuğa sahip ebeveynler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Populasyon hakkında bir bilgi olmadığından, örnek hacminin maksimum olmasını sağlamak üzere güç analizi yapılmıştır. Güç analizine göre, materyal oranının (Population Proportion) 0,50 olduğu ve populasyon oranı ile örnek oranı arasındaki da farkın en fazla 0,07 (0,50-0,43) olması varsayımları altında yapılan örneklem hacmi 388 olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örnekleme ise, amaçlı ve uygun örnekleme yöntemiyle seçilen ve Türkiye'nin yedi farklı bölgesinde yaşayan 477 gönüllü ebeveyn dahil edilmiştir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerden %75,3'ünün anne olduğu, %55,6'sının 31-40 yaş arasında, %79,5'inin üniversite mezunu olduğu ve %73,4'ünün çalıştığı; eşlerinin %46,3'ünün 31-40 yaş arasında, %71,3'ünün üniversite mezunu olduğu ve %86,8'inin çalıştığı, %72,1'inin gelir düzeyini orta algıladığı, %92,9'unun çekirdek aileye sahip olduğu, %65,2'sinin ailesinin dört-altı bireyden oluştuğu ve %53,5'inin iki çocuğunun olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri "Genel Bilgi Formu" ve Yurtsever-Kılıçgün ve Oktay'ın (2011) geliştirdiği "Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır.

Genel Bilgi Formu, araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşı, eşinin yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu, sosyoekonomik düzeyi, aile tipi, ailedeki birey ve çocuk sayısı, çocuk hakları kapsamında görüşlerine ilişkin soruları içermektedir.

Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği, Yurtsever-Kılıçgün ve Oktay (2011) tarafından geliştirilmiş, 63 maddeden oluşan beşli likert tipinde ölçektir. Ölçek "Tümüyle Katılıyorum (5)", "Kısmen Katılıyorum (4)", "Kararsızım (3)", "Pek Katılmıyorum (2)" ve "Hiçbir zaman Katılmıyorum (1)" biçiminde derecelenmektedir. "Bakım ve Koruma ($\alpha=0,95$)", "Devlet Güvencesi ve Desteği ($\alpha=0,98$)" ile "Kendi Kendine Karar Verme ($\alpha=0,98$)" alt boyutlarından oluşan ölçeğin içtutarlık katsayıları yüksektir. 23 maddeden oluşan Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutunun faktör açıklayıcılığı %26,11, 15 maddeden oluşan Bakım ve

Koruma alt boyutunun faktör açıklayıcılığı %17,36, 25 maddeden oluşan Kendi Kendine Karar Verme alt boyutunun faktör açıklayıcılığı %24,5'dir. Ölçekten alınan yüksek puan ilgili alt boyuta ait tutumun yüksek olduğunu göstermektedir (Yurtsever-Kılıçgün ve Oktay, 2011).

Bu araştırmada alt boyutların güvenilirlik analizleri yeniden yapılmıştır. Buna göre; Bakım ve Koruma alt boyutu ($\alpha=0,824$), Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu ($\alpha=0,710$), Kendi Kendine Karar Verme alt boyutu ($\alpha=0,882$) için hesaplanan iç tutarlık katsayıları alt boyutların güvenilir olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2019; Karasar, 2019).

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli olan ölçek kullanım izni ve Ankara Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı'ndan onay alınmıştır (28.06.2021/125). Araştırmaya katılan ebeveynlere Google Form aracılığıyla, araştırmanın amacı ve yöntemi açıklanmış, aydınlatılmış onamları alınmış ve veri toplama araçlarını doldurmaları sağlanmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerden 477'si Genel Bilgi Formunu ve Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeğini eksiksiz doldürmüştür. Araştırmanın verileri 28 Temmuz-4 Kasım 2021 tarihleri arasında toplanmış olup uygulama yaklaşık 10-15 dakika kadar sürmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin normallik sınavında Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Buna göre "Bakım ve Koruma (KS=0,116, p=0,000)", "Devlet Güvencesi ve Desteği (KS=0,140, p=0,000)" ile "Kendi Kendine Karar Verme (KS=0,067, p=0,000)" alt boyutlarından alınan puanların normal dağılım göstermediği gözlenmiştir (Karasar, 2019). İncelenecek alt boyutların basıklık ve çarpıklık değerleri ± 2 dışında olduğu ve normal dağılım göstermediği için nonparametrik testler kullanılmıştır (George ve Mallery, 2010).

Normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U ve çoklu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Değerlendirmelerde istatistiksel anlamlılık sınırı $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan ebeveynlerin görüşlerine göre Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği'nden elde edilen bulgular yer almaktadır. Ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik ebeveyn tutum ölçeğinininden aldıkları puanlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Ebeveynlerin Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Alt boyutlar	$\bar{x}\pm S$	Minimum	Maksimum
Bakım ve Koruma	71,91±2,93	56	75
Devlet Güvencesi ve Desteği	108,42±7,61	75	115
Kendi Kendine Karar Verme	110,61±7,08	84	125

Tablo 1’de ebeveynlerin Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeğinin Bakım ve Koruma alt boyutundan 71,91±2,93, Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutundan 108,42±7,61, Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan 110,61±7,08 puan aldıkları görülmektedir. Araştırmaya alınan ebeveynlerin ebeveyne göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının U Testi sonucu Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Ebeveyne Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların U Testi Sonucu

Alt boyutlar	Ebeveyn	n	Sıra	Sıra	U	p
			Ortalaması (SO)	Toplamı (ST)		
Bakım ve Koruma	Anne	359	242,84	87180,00	19802,000	0,283
	Baba	118	227,31	26823,00		
Devlet Güvencesi ve Desteği	Anne	359	239,30	85908,00	21074,000	0,934
	Baba	118	238,09	28095,00		
Kendi Kendine Karar Verme	Anne	359	245,74	88220,50	18761,500	0,062
	Baba	118	218,50	25782,50		

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan ebeveynlerin anne ya da baba olma durumuna göre Bakım ve Koruma boyutu [U=19802, p>0,05], Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu [U=21074, p>0,05] ve Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [U=18761,5, p>0,05] aldıkları puanların anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşa göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının Kruskal Wallis H testi sonucu Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3*Yaşa Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların Kruskal Wallis H Testi Sonucu*

Alt boyutlar	Ebeveynin Yaşı	n	SO	sd	χ^2	p
Bakım ve Koruma	20-30 yaş	28	243,00	3	0,119	0,99
	31-40 yaş	265	237,43			
	41-50 yaş	162	241,32			
	51 yaş ve üzeri	22	235,75			
Devlet Güvencesi ve Desteği	20-30 yaş	28	233,86	3	2,521	0,471
	31-40 yaş	265	230,94			
	41-50 yaş	162	250,38			
	51 yaş ve üzeri	22	258,86			
Kendi Kendine Karar Verme	20-30 yaş	28	219,14	3	1,159	0,763
	31-40 yaş	265	244,09			
	41-50 yaş	162	234,00			
	51 yaş ve üzeri	22	239,77			

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşları ile Bakım ve Koruma alt boyutu [$\chi^2_{(sd=3, n=477)}=0,119, p>0,05$], Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu [$\chi^2_{(sd=3, n=477)}=2,521, p>0,05$] ile Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [$\chi^2_{(sd=3, n=477)}=1,159, p>0,05$] aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin öğrenime göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının U testi sonucu Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4*Öğrenime Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların U Testi Sonucu*

Alt boyutlar	Öğrenim	n	SO	ST	U	p
Bakım ve Koruma	Lise ve öncesi	98	257,71	25256,00	16737,000	0,128
	Üniversite	379	234,16	88747,00		
Devlet Güvencesi ve Desteği	Lise ve öncesi	98	226,05	22152,50	17301,500	0,295
	Üniversite	379	242,35	91850,50		
Kendi Kendine Karar Verme	Lise ve öncesi	98	240,01	23521,00	18472,000	0,935
	Üniversite	379	238,74	90482,00		

Tablo 4'e göre, araştırmaya katılan ebeveynlerin öğrenim durumu ile Bakım ve Koruma alt boyutu [$U=16737, p>0,05$], Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu [$U=17301,5, p>0,05$] ile Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [$U=18472, p>0,05$] aldıkları puanlar anlamlı farklılık göstermemektedir. Eşinin yaşına göre

çocuk haklarına yönelik tutumların Kruskal Wallis H Testi sonucu Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Eşinin Yaşına Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Alt boyutlar	Eşinin Yaşı	n	SO	sd	χ^2	p
Bakım ve Koruma	21-30 yaş	18	259,69	3	1,656	0,647
	31-40 yaş	221	233,06			
	41-50 yaş	203	240,05			
	51 yaş ve üzeri	35	259,76			
Devlet Güvencesi ve Desteği	21-30 yaş	18	244,08	3	2,118	0,548
	31-40 yaş	221	229,18			
	41-50 yaş	203	247,50			
	51 yaş ve üzeri	35	249,11			
Kendi Kendine Karar Verme	21-30 yaş	18	256,56	3	3,217	0,348
	31-40 yaş	221	230,62			
	41-50 yaş	203	240,67			
	51 yaş ve üzeri	35	273,17			

Araştırmaya katılan ebeveynlerin eşlerinin yaşı ile Bakım ve Koruma alt boyutu [$\chi^2_{(sd=3, n=477)}=1,656, p>0,05$], Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu [$\chi^2_{(sd=3, n=477)}=2,118, p>0,05$] ile Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [$\chi^2_{(sd=3, n=477)}=3,217, p>0,05$] aldıkları puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı Tablo 5'te görülmektedir. Eşinin öğrenimine göre çocuk haklarına yönelik tutumların U Testi sonucu Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6*Eşinin Öğrenimine Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların U Testi Sonucu*

Alt boyutlar	Eşinin Öğrenimi	n	SO	ST	U	p
Bakım ve Koruma	Lise ve öncesi	137	243,36	33340,00	22693,000	0,658
	Üniversite	340	237,24	80663,00		
Devlet Güvencesi ve Desteği	Lise ve öncesi	137	239,19	32769,00	23264,000	0,985
	Üniversite	340	238,92	81234,00		
Kendi Kendine Karar Verme	Lise ve öncesi	137	219,43	30061,50	20608,500	0,049
	Üniversite	340	246,89	83941,50		

Tablo 6’da araştırmaya katılan ebeveynlerin eşlerinin öğrenimleri ile Bakım ve Koruma alt boyutu [U=22693, p>0,05] ve Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutundan [U=23264, p>0,05] aldıkları puanlar arasında manidar bir farkın olmadığı görülmektedir. Buna karşın Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan alınan puanlar eşlerin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir [U=20608,5, p<0,05]. Eşi üniversite mezunu olan ebeveynlerin kendi kendi karar vermeye yönelik tutumları daha olumludur. Algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre çocuk haklarına yönelik tutumların *Kruskal Wallis H Testi* sonucu Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7*Sosyoekonomik Düzeye Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların Kruskal Wallis H Testi Sonucu*

Alt boyutlar	Gelir Düzeyini Algılama	n	SO	sd	χ^2	p
Bakım ve Koruma	Düşük	21	242,19	2	1,442	0,486
	Orta	344	243,21			
	Yüksek	112	225,46			
Devlet Güvencesi ve Desteği	Düşük	21	257,31	2	0,704	0,703
	Orta	344	240,21			
	Yüksek	112	231,84			
Kendi Kendine Karar Verme	Düşük	21	227,21	2	1,283	0,526
	Orta	344	235,65			
	Yüksek	112	251,51			

Tablo 7’ye göre, araştırmaya katılan ebeveynlerin algıladığı sosyoekonomik düzeyi ile Bakım ve Koruma alt boyutu [$\chi^2_{(sd=2, n=477)}=1,442, p>0,05$], Devlet

Güvencesi ve Desteği alt boyutu [$\chi^2_{(sd=2, n=477)}=0,704, p>0,05$] ile Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [$\chi^2_{(sd=2, n=477)}=1,283, p>0,05$] aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Aile tipine göre çocuk haklarına yönelik tutumların Kruskal Wallis H Testi sonucu Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Aile Tipine Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Alt boyutlar	Aile Tipi	n	SO	sd	χ^2	p
Bakım ve Koruma	Çekirdek aile	443	238,34	2	2,542	0,281
	Geniş aile	14	290,89			
	Parçalanmış aile	20	217,30			
Devlet Güvencesi ve Desteği	Çekirdek aile	443	237,02	2	1,387	0,500
	Geniş aile	14	255,75			
	Parçalanmış aile	20	271,05			
Kendi Kendine Karar Verme	Çekirdek aile	443	237,40	2	0,989	0,610
	Geniş aile	14	270,86			
	Parçalanmış aile	20	252,08			

Tablo 8’de araştırmaya katılan ebeveynlerin Bakım ve Koruma alt boyutu [$\chi^2_{(sd=2, n=477)}=2,542, p>0,05$], Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu [$\chi^2_{(sd=2, n=477)}=1,387, p>0,05$] ile Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [$\chi^2_{(sd=2, n=477)}=0,989, p>0,05$] aldıkları puanların aile tipine göre anlamlı farklılık göstermediği gözlenmektedir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin içeriği hakkındaki bilgisine göre çocuk haklarına yönelik tutumların U Testi sonucu Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin İçeriği Hakkındaki Bilgisine Göre Çocuk Haklarına Yönelik Tutumların U Testi Sonucu

Alt boyutlar	Bilgi Sahibi Olma	n	SO	ST	U	p
Bakım ve Koruma	Evet	265	247,57	65605,00	25820,000	0,125
	Hayır	212	228,29	48398,00		
Devlet Güvencesi ve Desteği	Evet	265	257,62	68269,00	23156,000	0,001
	Hayır	212	215,73	45734,00		
Kendi Kendine Karar Verme	Evet	265	256,66	68015,50	23409,500	0,002
	Hayır	212	216,92	45987,50		

Tablo 9’da, araştırmaya katılan ebeveynlerin Devlet Güvencesi ve Desteği alt boyutu [U=32156,000, p<0,05] ve Kendi Kendine Karar Verme alt boyutundan [U=23409,500, p<0,05] aldıkları puanların Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin içeriği hakkındaki bilgilerine göre farklılık oluşturduğu, Bakım ve Koruma alt boyutundan [U=25820,000, p>0,05] aldıkları puanların ise farklılık yaratmadığı görülmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin içeriği hakkında bilgi sahibi olan ebeveynlerin devlet güvencesi ve desteği ve kendi kendine karar verme tutumları bilgisi olmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Tartışma ve Sonuç

Toplumların çocuk ve çocukluk sürecini nasıl tanımladıkları, çocuk haklarına yönelik tutum ve algıları o toplumların toplumsal-kültürel yapıları ile ilintilidir. Kuşkusuz birey kişiliğinin, zekasının, aile geleneklerinin ve kültürel geçmişinin yönerge ve sınırlarına göre ebeveynlik yapmaktadır (Redlener, 1979). Daha çok ebeveynliğin toplumsal yönü vurgulanmaya çalışılan bu araştırmada ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarını incelemek, içinde bulunduğumuz toplumun toplumsal-kültürel yapısına ışık tutmak anlamına gelmektedir. Ayrıca çocukluk kavramının belirleyicilik niteliğine sahip olması nedeniyle çocukların doğal yapılarına uygunluk ölçütüne dayandığı savunulan toplumsal siyasallar da çok kez o yapıyla ilgili toplumsal imgeleri yansıtmaktadır (Tan, 1989).

Bu araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarında anne ve baba olma durumlarına göre farklılık saptanamamıştır (Tablo 2). Araştırmanın bu bulgusu ile örtüşen benzer bulgular da vardır (Akgül, 2015; Bulut, 2020). Her ne kadar ebeveynlerin çocuk haklarına dair bilgileri yüzeysel ve çocuk haklarının uygulanması konusundaki yetersizlikleri belirgin olsa da (Dinç, 2015; Gür, 2019; Kent-Kükürtçü, 2011; Washington, 2010) bu bulgu daha çok sosyal değişim sürecinde değişen babalık rolü ile ilgili olabilir. Esasen annelerin babalara göre çocuk haklarına yönelik tutumları daha yüksektir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016; Kesayak, 2018; Kızıllırmak ve Alkan-Ersoy, 2015). Ancak araştırmanın bu bulgusu çocuk hakları bağlamında babaların da anneler gibi demokratik yaşamın gereklerine uyum sağladıklarını gösterebilir (Yurtsever-Kılıçgün, 2015). Ayrıca anne ve babaların ailenin tümünü ilgilendiren konularda çocuklarının görüşlerine de önem verdikleri bilinmektedir (Gezer-Şen, 2011).

Özellikle ebeveynliğin anlamı ile ilgili değişmelere bağlı olarak ortaya çıkan “çocuk-merkezli” aile, üyesi olan çocuklara sadece ilgi ve şefkat göstermekle yetinmeyip aynı zamanda onların yeteneklerini en üst düzeye çıkarmaktan da sorumludur. Diğer yandan günümüz koşullarında çocuk yetiştirme çok daha uzun sürerken, bu süreçte çocuklar ailelerinden çok fazla istekte bulunmaktadırlar. Bu nedenle ebeveynlere geçmişte olduğundan çok daha fazla yüklenilmektedir (Kasapoğlu, 2018).

Bu doğrultuda, ebeveynlerden çocuklarına yönelik toplumsal beklentiler artmıştır. Bu toplumsal beklentilerin yanı sıra sürekli ve hızlı bir değişimin yaşandığı toplumlarda sosyokültürel yapıdaki farklılaşmalar ebeveynlik rollerini de

değiştirmiştir (Tezel-Şahin, 2007). Özellikle modern orta sınıf ailelerde ebeveynler çocuklarının ilgi ve yeteneklerine karşı daha duyarlı olmaya başlamışlardır (Aslan ve Cansever, 2007). Geçmişte otorite figürü olan babanın günümüzde çocuğun yetiştirilme sürecine etkin katılımı (Balin, 2021), bir yandan aile içinde demokratik değer, tutum ve algıların yerleşmesinde belirleyici olabilirken diğer yandan çocuğun eşitlik ve adalet değerlerini içselleştirebileceği demokratik bir ortamı da hazırlamaktadır (Belli ve diğ., 2021; Kuzucu, 2011). Dolayısıyla önce aile içi ilişkilerde çocuğun hak ve özgürlükleri olan bir birey olarak görülmesi, yetişkinlerle aynı katılım haklarına sahip olduğu düşüncesinin üyesi olduğu toplumda giderek yaygınlaşması (Lansdown, 2005), bununla birlikte çocukların artık yetişkin toplumunun edilgin üyeleri ve tüketicileri olmayıp, tam tersine hem çocuk hem yetişkin toplumunun ve kültürünün yapıcı ve üretici üyeleri olarak kabul edilmesi (Onur, 2007) yönünde sosyo-kültürel bir değişimin yaşandığını söylemek olasıdır. Bununla birlikte son birkaç yılda yapılan bazı araştırmalar, çocuk haklarının gerekliliği ve önemi konusunda ebeveyn farkındalığının yüksek olduğunu saptamıştır (Kurtdede-Fidan ve Özyayın, 2019). Araştırmanın bu bulgusu geleneksel toplum yapısı içinde çocuğu edilgin bir varlık olarak konumlandıran çocukluk anlayışının yerini çocuğu toplumsal yaşamın etkin bir öznesi olarak gören anlayışa bırakmak üzere olduğunun bir işareti olabilir (Tunca, 2020).

Bu araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının hem kendi yaşlarına (Tablo 3) hem de eşlerinin yaşlarına (Tablo 5) göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu bazı araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir (Arslan, 2019; Aydoğdu ve Dilekmen, 2016; Ayyıldız, 2005; Bulut, 2020; Grigorenko ve Sternberg, 2000; Kesayak, 2018; Yurtsever, 2009). Diğer yandan bazı araştırmalarda 41-50 yaş aralığındaki ebeveynlerin lehine bakım ve korunma tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunduğu yönelik bulguların yanı sıra (Taşkın, 2019) annelerin yaşları ilerledikçe çocuk haklarına yönelik tutumlarının arttığını bulgulayan araştırmalar da vardır (Kızılırmak ve Alkan-Ersoy, 2015). Bununla birlikte bu araştırmaya katılan ebeveynlerin yaklaşık %95'i 51 yaşın altındadır ve ebeveynlerin yaşının azalmasına bağlı olarak çocuğun duygusal ve psikolojik değeri artmaktadır (Çelik ve Çat, 2018). Dolayısıyla araştırmanın bu bulgusu, çocuk hakları bağlamında ebeveynlerin çocuğa verdiği değeri göstermesi açısından önem göstermektedir.

Araştırmaya katılan ebeveynin öğrenim durumuna (Tablo 4) göre çocuk haklarına ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmadığı halde eşinin öğrenimine göre kendi kendine karar verme alt boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 6). Bununla birlikte ebeveynin eğitim durumunun istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu araştırmalar da vardır (Arslan, 2019; Flerin, 2000; Taşkın, 2019). Buna göre eğitim düzeyi arttıkça ebeveynler daha çok demokratik çocuk yetiştirme tutumunu benimsemektedirler (Haktanır ve diğ., 1999; Gezer-Şen, 2011). Ayrıca öğretim düzeyi lise ve üniversite olan annelerin daha demokratik olduğunu bulgulayan araştırmalar da bulunmaktadır (Tatlı ve diğ., 2012). Araştırmaya katılan ebeveynlerin %79,5'i, eşlerin %71,3'ü yükseköğretim

mezunudur. Hal böyle iken yüksek eğitilmiş ebeveynler, demokratik anne baba tutumlarına bağlı olarak çocuklarını hakları olan bir birey olarak kabul etmiş olabilirler. Diğer yandan ebeveynler daha çok bireysel olarak çocuğu etkileyen kararlara odaklanırlarken, başkalarının yaşamlarını etkileyen durumlarla ilgili kararlara çocukların katılımına çok daha az destek olurlar (Kosher, 2018). Ölçekteki maddelerin özellikle çocuklar ile ilgili olması nedeniyle ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının olumlu olduğunu söylemek olasıdır. Üstelik çalışın, yüksek eğitilmiş ve geliri ebeveynlerin çocuk hakları konusunda olumlu tutumlara sahip oldukları da bilinmektedir (Deb ve Mathews, 2012). Ayrıca gelişmiş toplumlarda çocuk üzerindeki ebeveyn otoritesi çocuğun korunma, sağlık, ahlak ve eğitim haklarını sağlamaya yöneliktir (Youf, 2019). Dolayısıyla gelişmiş toplumun çalışın, yüksek eğitilmiş ve geliri ebeveyninin çocuk üzerindeki otoritesini çocuğun lehine kullandığını söylemek olasıdır.

Son yıllarda Türkiye’de yapılan bazı araştırmalarda çocuğun aileleri tarafından değerli bir varlık ve mutluluk kaynağı olarak görüldüğü (Gür, 2019; Pesen, 2015), yetişkinden farklı olarak algılandığı, masum olarak değerlendirildiği ve aile tarafından ekonomik bir yük olarak görülmediği sonucuna ulaşılmıştır (Çelik ve Çat, 2018). Çünkü toplumun çocukların korunması gereken masum bireyler olduklarına yönelik algısı, ebeveynleri çocuklarına daha ilgili ve şefkatli davranmaya yöneltmiş olabilirken (Newman, 2009) özellikle çocuk hakları bağlamında çocukların gereksinimlerinin karşılanması konusunda olumlu etkilediği söylenebilir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin algıladığı sosyo-ekonomik düzeye göre alt boyutlardan aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmamıştır (Tablo 7). Bu bulgu Taşkın (2019), Yeşilkayalı ve Yıldız-Demirtaş (2016) ve Kızılrımk ve Alkan-Ersoy (2015)’un araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Ailenin sosyoekonomik durumu çocuğun gelişimini, korunmasını ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen bir unsurdur (Magnuson ve Votruba-Drzal, 2009). Dolayısıyla çocuğa bakış açısını ve çocuktan beklentileri de etkilemektedir. Ne var ki kişi başına düşen gelirin yetersiz olduğu ve ulusal gelir dağılımının adaletsiz olduğu toplumlarda yoksulluk toplumun geneline yayıldığında, en başta çocukların çocuk hakları kaynaklı pek çok kolaylığa erişimleri kısıtlanmaktadır. Özellikle düşük geliri hanelerde büyüyen çocuklar daha fazla sağlık ve eğitim sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Dolayısıyla düşük hanehalkı gelirin neden olduğu çocuk yoksulluğu çocuk haklarının önündeki önemli engellerden biridir.

Bu araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarında aile tipine göre farklılık saptanmamıştır (Tablo 8). Bu bulgu bazı araştırmaların bulguları ile benzerdir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Her ne kadar geleneksel kültürün yaygın olduğu toplumlarda bireysellik, bireysel bağımsızlık ve özerklik değerlerinden çok karşılıklı bağımlılık ve dayanışma kültürüne ilişkin değerler daha yaygın olsa da Türkiye’de sanayileşme, kentleşme ve çağdaşlaşma doğrultusunda toplumsal-ekonomik yapıda ortaya çıkan değişmelere koşut olarak aile kurumunda da batılı anlamda çekirdek aileye doğru bir değişim olduğu söylenebilir (İmamoğlu, 1993;

Karataş, 2001). Aile tipolojisindeki bu değişim çocuk hakları açısından önemlidir. Çünkü çocuklar, dört kişilik iki çocuklu bir aileden geliyorsa özellikle temel bakım hakları üzerinde daha çok farkındalık düzeyine sahiptirler (Flerin ve diğ., 2000). Diğer yandan aile tipolojisinin toplumsal başarıyı ve hareketliliği olumlu ya da olumsuz etkilediği ileri sürülebilmektedir. Buna göre çekirdek ailede bireyselleşme öne çıktığından bireylerin hareketliliği özendirilebilmektedir. Ancak bu araştırmada ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarında aile tipine göre farklılık saptanamamıştır. Bu durum daha çok demokratikleşen toplum ve aile yapısıyla ilgili olabilir. Demokratik toplumlarda toplumsal hareketliliğin yaygın ve geniş bir tabanı olmakla birlikte hareketlilik daha çok dikey yönde gerçekleşmektedir. Diğer yandan özellikle demokratik toplumlar, üyelerine insana özgü doğal bir duygu ve yetenek olan başarı duygusunun gelişmesi ve gerçekleşmesi için her türlü destek ve olanak sağlamaktadır (Doğan, 2021). Ailevi bağlamla ilgili olarak, ebeveynler veya diğer yetişkin aile üyeleri, çocuk haklarının yerine getirilmesini engelleme, kolaylaştırma ve doğrudan uygulama gücüne sahiptir. Ayrıca bu durum ebeveynlerin çocukların kendi haklarını savunma kapasitelerini dolaylı olarak etkileyebilme gücüne de sahip olduklarını göstermektedir. Özellikle demokratik aile modelinin çocuk haklarına yönelik desteği ataerkil aile modelinin desteğinden daha yüksektir (Khoury-Kassabri ve Ben-Arieh, 2009). Dolayısıyla demokratikleşen toplumda ebeveynlerin çocuklarının başarılı olma arzularını destekleyen düşünüş ve eylemlerini, çocuk haklarına yönelik olumlu tutumları ile açıklamak olanaklıdır. Bu olanak ise daha çok ebeveynlerin değişen toplumsal koşullara göre aileyi niteleyebilmesi ile ilgili olabilir. Bununla birlikte çiftlerin karşılıklı kişisel tercihleri ailelerin kendi içinde demokratikleşmesini sağlamıştır (Doğan, 2009).

Ayrıca toplumlar modernleşmeye bağlı olarak sanayileştikçe ve kararsız bir nüfusa (popülasyona) sahip oldukça ailelerin üyesi olan çocukları üzerindeki denetimleri de azalmaktadır (Baş, 2021). Buna bağlı olarak çocuklar bir takım hak ve özgürlükleri olan bireyler olarak toplumda daha çok görünür olmaktadır. Bununla birlikte ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutumlarını başarı ve toplumsal hareketlilik arasında kurdukları ilişkide aramak yerinde olabilir. Bunun yanı sıra günümüzde demokratik bir anlayışla yönetilmek ve insanların gündelik yaşamlarında demokrasi kültürünü hakim kılmak gönenç (refah) ve varlık içinde yaşayan bir toplum olmanın gereğidir. Çünkü demokratik yönden gelişmekte olan toplumlarda eşitlik, insan hak ve özgürlükleri, hukukun üstünlüğü, hoşgörü, çoğulculuk gibi konularda geçmişe oranla önemli gelişmeler sağlanmıştır (Özpolat, 2010). Bu bağlamda ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları gerçekte toplumsal olarak demokrasiye yönelik istemin (talebin) artmakta olduğunun da bir işareti olabilir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin içeriği hakkında bilgi sahibi olan ebeveynlerin devlet güvencesi ve desteği ile kendi kendine karar vermeye yönelik tutumlarının, bilgisi olmayanlara göre yüksek olduğu gözlenmiştir ($p < 0,05$) (Tablo 9). Kuşkusuz son yıllarda Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin benimsenmesiyle birlikte çocuğun hakları konusunda yetişkinlerin bilinçlendirilmesi, okul eğitiminin

yaygınlaştırılması ve çeşitli eğitsel kampanyalar, sivil toplum örgütlerinin çalışmaları, merkezi ve yerel yönetimlerin çocukların lehine çeşitli model ve projeler üretmesi ve çeşitli hukuksal çalışmalar vs. yaparak çocuk hakları ihlallerinin önüne çeşitli mekanizmalar oluşturulmuş, çocuk hakları konusunda “sivil düşünce” çevresinde bir araya gelen “çocuk duyarlı çevreler” çocuk sorununun reformlarla çözülebileceğine ilişkin güçlü bir görüşü ortaya koymuşlardır (İnal, 2014). Özellikle UNICEF başta olmak üzere birçok uluslararası kuruluşun çocuklara yönelik eylemlerinde çocukların “iyi olma hali”ni odağa alan yaklaşımları benimsemeleri, bu güçlü görüşü ortaya çıkaran en önemli nedenlerden biridir (Karakaş ve Çevik, 2016). Dolayısıyla ebeveynlerin çocuk haklarının içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları bu eşsiz çabaların bir sonucu olabilir.

Sonuçta toplum, aile ve çocuk birbirleri ile iletişim ve etkileşim halinde olan olgulardır. Toplumsal yapıda ortaya çıkan yargısal, yönetsel, düşünsel, ekonomik, sanatsal, bilimsel tüm değişimler hem toplum yapısını etkilemekte hem de aile yapısında ve aile çocuk ilişkilerinde kalıcı değişikliklere neden olabilmektedir (Pembecioğlu, 2006). Özellikle çocuklar için ilk ve temel eğitim kurumu olan ailede çocuk yetiştirmeye yönelik demokratik değerlerin içselleştirilmesi, bu bağlamda Çocuk Hakları Sözleşmesi’ndeki hakların çocukların doğal, sosyal ve duygusal gereksinimlerine yönelik haklar olduğunun kabul edilmesi bu değişikliklerin sonucu olabilir. Diğer yandan ailedeki toplumsallaşma sürecinde demokratik değer ve becerilerin esas alınması, aile içi ilişkilerde demokrasi kültürünün gereği olan yetkinliklerin belirlenerek uygulanması, uzman kişilerce okul-aile işbirliği kapsamında en başta ailelerin çocuk haklarına yönelik bilgi düzeyi ve farkındalığını arttırmaya yönelik etkinliklerin yapılması, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak çocuklara bu konularda eğitimler verilmesi önerilmektedir. Yürütülecek olan çalışmalarda, 0-6 ve 14-18 yaşları arasında çocuğu olan ebeveynlerin çocuk haklarına yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenebilir, farklı yaş gruplarındaki çocuğa sahip ailelerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının incelendiği karşılaştırma çalışmaları yapılabilir. Bunlara ek olarak, çocuk haklarına yönelik hem ebeveynlerin hem de çocukların görüş ve tutumlarının inceleneceği nicel, nitel ya da karma desen çalışmalar yürütülebilir..

References

- Akgül, M. Ş. (2015). *İlkokul öğrenci velilerinin çocuk haklarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi [The assessment of primary school student's parents' views on children's rights]* (Tez No. 395149) [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Allan, J., & I'Anson, J. (2004). Children's rights in school: Power, assemblies and assemblages. *The International Journal of Children's Rights*, 12(2), 123-138. <https://doi.org/10.1163/1571818041904335>
- Arslan, Ç. (2019). *Çocuğu ortaokula devam eden ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi [An analysis of parents' attitudes whose children attend the secondary school regarding children's rights]* (Tez No. 614885) [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aslan, N. ve Cansever, B. (2007). Okuldaki sosyal etkinliklere katılımı ebeveyn-çocuk etkileşimi (kültürlerarası bir karşılaştırma) [Parent-child interaction in participation in social activities at school (a cross-cultural study)]. *Ege Eğitim Dergisi*, 8(1), 113-131. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/57070>
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi [The evaluation of parents' attitudes in terms of different variables]. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/296105>
- Ayyıldız, T. (2005). *Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları [Child raising attitude of the mothers of 0-6 years old children in the centrum of Zonguldak]* (Tez No. 194299) [Yüksek lisans tezi, Karaelmas Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Balin, H. (2021). Aile içi rollerde babalığın önemi [The importance of fatherhood in family roles]. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 6(11), 55-81. <https://doi.org/10.47646/CMD.2021.247>
- Baş, E. (2021). Evlilik: Modernleşme sürecinde kuşaklararasıda yaşanan değişim [Marriage: Change through generations in the modernization process]. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(2), 821-845. <https://doi.org/10.21547/jss.823131>
- Beeckman, K. (2004). Measuring the implementation of the right to education: Educational versus human rights indicators. *The International Journal of Children's Rights*, 12, 71-84. <https://doi.org/10.1163/157181804323016550>

- Belli, M., Akçay-Didişen, N. ve Bal-Yılmaz, H. (2021). Geçmişten günümüze değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine katkıları [The role of fatherhood changing from past to present and its contributions to child development]. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 366-371. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.806798>
- Bulut, A. (2020). Okul öncesi eğitim paydaşlarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi [Investigation of pre-school education stakeholders' attitudes towards children's rights]. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 2067-2078. <https://doi.org/10.33206/mjss.724740>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri [Scientific research methods in education]*. Pegem Akademi.
- Çelen, N. (2004). Ana-babaların çocuğun oyun hakkına ilişkin tutumları [Attitudes of parents towards children's right to play]. B. Onur ve N. Güney (Ed.), *Türkiye'de çocuk oyunları: Araştırmalar [Children's games in Turkey: Studies]* içinde (ss. 84-94). Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Çelik, E. ve Çat, F.B. (2018). Toplumda değişen çocuk algısı, eğitim yöntemleri ve internetin etkilerine yönelik nitel bir araştırma [A qualitative research about changing child perception, methods of education and effects of internet in society]. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(2), 265-300. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademikincelemeler/issue/38542/400406>
- Day, D. M., Peterson-Badali, M., & Ruck, M.D. (2006). The relationship between maternal attitudes and young people's attitudes toward children's rights. *Journal of Adolescence*, 29(2), 193-207. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.05.002>
- Deb, S., & Mathews, B. (2012). Children's rights in India: Parents' and teachers' attitudes, knowledge and perceptions. *The International Journal of Children's Rights*, 20(2), 241-264. https://www.researchgate.net/publication/270538072_Children's_Rights_in_India_Parents'_and_Teachers'_Attitudes_Knowledge_and_Perceptions
- Dinç, B. (2015). Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuk hakları eğitimi konusundaki görüşleri [Views of preschool children's parents about children's rights education]. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 7-25. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.3c1s1m>
- Doğan, İ. (2000). *Akıllı küçük-çocuk kültürü ve çocuk hakları üzerine sosyo-kültürel bir inceleme [A socio-cultural study on intelligent young-child culture and children's rights]*. Sistem Yayıncılık.

- Doğan, İ. (2004). *Toplum ve eğitim sorunları üzerinde felsefi ve sosyolojik tahliller [Philosophical and sociological analysis on social and educational problems]*. Pegema Yayıncılık.
- Doğan, İ. (2009). *Dünden bugüne Türk ailesi [Turkish family from past to present]*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Doğan, İ. (2016). *Sosyoloji [Sociology]*. Pegem Akademi.
- Doğan, İ. (2021). *Eğitim sosyolojisi [Educational sociology]*. Nobel Akademik.
- Erdoğan, T., & Vakıf, B. (2020). Çocukluk sosyolojisinin tarihsel gelişimi ve kuramsal temelleri [Historical development and theoretical foundations of childhood sociology]. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 44, 461-486. <https://doi.org/10.21497/sefad.845480>
- Flerin, U., Gogala, A., & Pavlovic, Z. (2000). Do values of parents influence subjective perspective of children's rights? *Horizons of Psychology*, 9(3), 103-118. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2000_3/flerin_et_al.pdf
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 Update*. Boston: Pearson.
- Gezer-Şen, B. (2011). *Çocuk sosyolojisi bağlamında ailelerin çocuklarına bakış açılarının değerlendirilmesi (Elazığ ili örneği) [Evaluation of the perspectives of families to their children in the context of sociology of children (A sample of Elazığ province)]* (Tez No. 289547) [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R.J. (2000). Elucidating the etiology and nature of beliefs about parenting styles. *Developmental Science*, 3(1), 93-112. <https://doi.org/10.1111/1467-7687.00103>
- Güçlü, S. (2016). Çocukluk ve çocukluğun sosyolojisi bağlamında çocuk hakları [Childhood and children's rights in the context of sociology of childhood]. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı*, 1-22. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/592766>
- Gür, G. (2019). *Ebeveynlerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin çocuk haklarına ilişkin görüş ve uygulamaları [Parents, teachers and managers opinions and practices about child rights]* (Tez No. 607477) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Gürdal, D. A. (2013). Sosyolojinin ihmal edilen kategorisi çocuklar üzerinden çocukluk sosyolojisine ve sosyolojiye bakmak [Looking at childhood sociology and sociology through children, the neglected category of sociology]. *İş, Güç Endüstri ilişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 15(4), 1-26. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/235305>
- Haktanır, G., Aral, N., Alisinanoğlu, F., Baran, G., Başar, F., Köksal, A. ve Bulut, Ş. (1999). Türkiye'de anne-baba tutumu araştırmalarına genel bakış [An overview of research on parental attitudes in Turkey]. B. Onur (Ed.), *Cumhuriyet ve çocuk 2. ulusal çocuk kültürü kongresi [Republic and child 2nd national child culture congress]* içinde (ss. 331-344). Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- İmamoğlu, O. (1993). Değişen dünyada değişen aile-içi roller [Changing family roles in a changing world]. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1, 58-68. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/7112>
- İnal, K. (2014). *Çocuk ve demokrasi [Children and democracy]*. Ayrıntı Yayınları.
- Karakaş, B. ve Çevik, Ö.C. (2016). Çocuk refahı: Çocuk hakları perspektifinden bir değerlendirme [Welfare of child: an evaluation from the perspective of children's rights]. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 887-906. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/286735>
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi [Scientific research method]*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, K. (2001). Toplumsal değişme ve aile [Social change and family]. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 12(2), 89-98. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/802461>
- Kasapoğlu, M. A. (2018). Sosyolojik yaklaşımlar temelinde aile kuramları [Family theories on the basis of sociological approaches]. A. Kasapoğlu ve N. Kakıner (Ed.), *Aile sosyolojisi [Family sociology]* içinde (ss. 2-27). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kent-Kükürtçü, S. (2011). *5-6 yaş çocuklarının ailelerin ve öğretmenlerinin kullandıkları disiplin yöntemlerinin çocuk hakları ile ilişkisinin incelenmesi [The examination of relationship with discipline methods used by five-six years old children parents and teachers and children's rights]* (Tez No. 308314) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kepenekçi, Y.K. (2008). *İnsan hakları ve vatandaşlık [Human rights and citizenship]*. Ekinoks Yayınevi.

- Kesayak, Y. (2018). *Ailede çocuk haklarının uygulanma düzeyine ilişkin ebeveyn görüşleri [Parental views on the level of implementation of children's rights]* (Tez No. 537432) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Khoury-Kassabri, M., & Ben-Arieh, A. (2009). School climate and children's views of their rights: A multi-cultural perspective among Jewish and Arab adolescents. *Children and Youth Services Review*, 31(1), 97-103. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2008.06.002>
- Kızılırmak, K. ve Alkan-Ersoy, Ö. (2015, Mayıs). *İlkokul birinci sınıfa devam eden çocukların annelerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının incelenmesi (Ankara örnekleme) [Examining the attitudes of mothers of children attending the first grade of primary school towards children's rights (Ankara sample), Sözlü sunumu]*. Uluslararası Katılımlı 3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kosher, H. (2018). What children and parents think about children's right to participation. *The International journal of children's rights*, 26(2), 295-328. <https://doi.org/10.1163/15718182-02602005>
- Kurtdede-Fidan, N. ve Özaydın, A. (2019). Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin metaforik algıları [Metaphorical perceptions of parents' on the children's rights]. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 361-378. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/910489>
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi [The changing role of fathers and its impact on child development]. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200037>
- Lansdown, G. (2005). *The evolving capacities of the child*. United Nations Children's Fund.
- Magnuson, K., & Votruba-Drzal, E. (2009). Enduring influences of childhood poverty. *Focus*, 26(2), 32-37. <https://www.irp.wisc.edu/publications/focus/pdfs/foc262f.pdf>
- Marshall, G. (2021). *Sosyoloji sözlüğü [Sociology dictionary]*. O. Akınhay ve D. Kömürcü, (Çev.). Bilim ve Sanat.
- Morine, S. J. (2000). *Children's and parents' attitudes towards children's rights and perceptions of family relationship* (Order No. 0-612-53473-1). Available from University of Toronto, TSpace Repository, School of Graduate Studies – Theses, Master thesis, Toronto University. <https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/14423/1/MQ53473.pdf>

- Morrow, V. (1999). We are people too: Children's and young people's perspectives on children's rights and decision-making in England. *The International Journal of Children's Rights*, 7(2), 149-170. https://www.researchgate.net/publication/249570497_We_are_people_too'_Children's_and_young_people's_perspectives_on_children's_rights_and_decision-making_in_England#fullTextFileContent
- Newman, D.M. (2009). *Families: A sociological perspective*. McGraw-Hill Higher Education.
- Onur, B. (1994). *Toplumsal tarihte çocuk [Child in social history]*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Onur, B. (2007). *Çocuk, tarih ve toplum [Child, history and society]*. İmge Kitabevi.
- Özpolat, A. (2010). Ailede demokratik sosyalleşme [Democratic socialization in the family]. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(20), 9-24. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198090>
- Pembecioğlu, N. (2006). *İletişim ve çocuk [Communication and child]*. Ebabel Yayıncılık.
- Pesen, A. (2015). Ebeveynlerin "çocuk" kavramına yükledikleri metaforlar [Metaphors that parents assign to the concept of "child"]. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 731-748. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8826>
- Peterson-Badali M., Morine, S.L., Ruck, M.D., & Slonim, N. (2004). Predictors of maternal and early adolescent attitudes toward children's nurturance and self-determination rights. *Journal of Early Adolescence*, 24(2), 159-179. <https://doi.org/10.1177/0272431603262667>
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun yokoluşu [the disappearance of childhood]*. K. İnal (Çev.). İmge Kitabevi.
- Redlener, I. E. (1979). Children's rights and parents' rights in child abuse: New diagnostic problems. *Child Abuse and Neglect*, 3(1), 93-97. [https://doi.org/10.1016/0145-2134\(79\)90017-6](https://doi.org/10.1016/0145-2134(79)90017-6)
- Sayın, Ö. (1993). Toplumsal yaşam ve toplumsal yapı [Social life and social structure]. *Sosyoloji Dergisi*, 4, 1-17. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/593129>
- Sutton, P. B. (2003). The relationship between parents' attitude toward children's rights, parenting styles, and children's right to sexuality education (Order No. 3107817). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Doctoral Dissertation, Alliant International University, California, USA. <https://www.proquest.com/docview/305220578?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>

- Tan, M. (1989). Çağlar boyunca çocukluk [Childhood through the ages]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 71-88. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000859
- Taşkın, A. (2019). *Çocuk hakları konusunda ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Investigation of the relationship between the attitudes of parents with awareness levels of secondary school students about children rights]* (Tez No. 542464) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi], Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tatlı, S., Selimoğlu, H. ve Bademci, D. (2012). Çocukları okul öncesi eğitime devam eden annelerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi [The investigation of the child rearing attitudes and family lifes of the mothers whose children continue their pre-school education]. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 101-114. <http://busbed.bingol.edu.tr/en/download/article-file/434266>
- Tezel-Şahin, F. (2007, Ekim). *Sosyal değişim sürecinde değişen babalık rolü [The changing role of paternity in the process of social change, Sözlü sunum]*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.
- Tunca, T. (2020). Türkiye’de değişen aile ve çocuğa yüklenen anlamlar [The changing family and the meanings attributed to the child in Turkey]. N. Adak (Ed.), *Değişen toplumda değişen aile [Changing family in changing society]* içinde (ss. 163-176). Siyasal Kitabevi.
- UNICEF (1998). *Çocuk haklarına dair sözleşme uygulama el kitabı [Convention implementation handbook on children's rights]*. Ajans Türk Basın ve Basım A. Ş.
- UNICEF (2004). *Çocuk haklarına dair sözleşme el kitabı [Convention handbook on children's rights]*. UNICEF, Türkiye.
- Washington, F. (2010). *5-6 yaş grubu çocuklarına uygulanan aile katımlı çocuk hakları eğitimi programının etkililiğinin incelenmesi [Researching the effectiveness of children's rights education program applied to children of 5 to 6 age groups and their families participation]* (Tez No. 279871) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Wolfe, J. B. (1998). *The relation between mother's and children's understanding of rights* (Order No. 0-612-34007-4). Available from University of Toronto, TSpace Repository, School of Graduate Studies – Theses, Doctoral dissertation, Toronto University. <https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/12085/1/MQ34007.pdf>

- Yeşilkayalı, E. ve Yıldız-Demirtaş, V. (2016). İlköğretim öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları [The attitudes of parents of elementary school students toward children's rights]. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 119-140. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/358731>
- Youf, D. (2019). Çocuğun hukuki statüsü hakkında [About the legal status of the child]. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 4(8), 67-85. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1335768>
- Yurtsever, M. (2009). *Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi [The development of parental attitudes scale for children's rights and the examination of parental attitudes for their children's rights in terms of different variables]* (Tez No. 231784). [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yurtsever-Kılıçgün M. ve Oktay, A. (2011). Çocuk haklarına yönelik ebeveyn tutum ölçeği'nin geliştirilmesi ve standardizasyonu [Development and standardization of parental attitude scale for children's rights]. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 1-22. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/231638>
- Yurtsever-Kılıçgün, M. (2015). *Çocuk haklarına yönelik ebeveyn tutumları ile ebeveynlik rolleri arasında ilişki [The relationship between parental attitudes towards children's rights and parenting roles, Sözlü sunum]*. Uluslararası Katılımlı 3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi, Uluslararası Katılımlı 3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Ethical Declaration and Committee Approval

In this research, the principles of scientific research and publication ethics were followed.

Ethics committee approval was received for this study from Ankara University Ethics Committee (28.06.2021/125).

Bu çalışma için etik komite onayı Ankara Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı'ndan onay (28.06.2021/125) alınmıştır.

Proportion of Author's Contribution

Working Concept/Design- E.D., L.C.G., E.D.; Data Collection - L.C.G.; Data Analysis/Interpretation- E.D., L.C.G., E.D.; Manuscript Draft- E.D., L.C.G., E.D.; Critical Review of Content- E.D., E.D.; Final Approval and Responsibility- E.D., L.C.G., E.D.; Material and Technical Support - L.C.G.; Supervision- E.D.